

Jan Rusňák

Akademický malíř

narozen 19. prosince 1911 v Podolí

zemřel 13. července 2001 v Pardubicích

Jan Rusňák prožíval své dětství na jihu Moravy v rodném Podolí. Narodil se manželům Natalii a Dominikovi Rusňákovým v domě číslo 161 na ulici Palouk. Jako chlapec chodil po polích a kreslil okolní přírodu, kterou alegoricky ztvárňoval svým osobitým vyjádřením nenáročných motivů, jarní setby, senoseče, žní nebo postavami žen při podzemních pracích. A právě na těchto motivech z mládí, převážně však motivech figurálních, začal utvářet svůj osobitý umělecký charakter.

První výtvarné vzdělání získal v Brně při studiu kresby a malby ve Škole uměleckých řemesel u profesora Františka Süssera. Pokračoval na Akademii výtvarných umění v Praze ve speciální třídě profesora Vratislava Nechleby, významného představitele českého portrétního umění. Studia zahájená v roce 1936 musel v důsledku válečných událostí v roce 1940 přerušit, aby je potom v letech 1945–46 dokončil. Na Akademii výtvarných umění získal dobré technické základy pro svoji pozdější figurální tvorbu.

V portrétech i figurálních kompozicích mu nešlo jen o věrné zachycení podoby portrétovaného, ale hlavně o vyjádření jeho charakteristiky. Každé podobizně však předcházela důkladná a poctivá kresba, která byla nosným prvkem jeho umění. Tato kresba je vždy nová, vzrušující, krásná a stává se neodlučitelnou částí malby. Jeho malba vychází ze zjednodušení linie a plochy a ze zesílení funkce barvy, kresba je navenek neviditelná, ale všudypřítomná. V portrétním období Rusňákovy tvorby často najdeme obrazy oslavující mateřství a jeho symboly, ženu a dítě. Vznikl tak celý cyklus kreseb a obrazů. Jsou to díla plná vroucího a čistého citu. Přesto však, v atmosféře doby, byla dávana přednost oslavě pracujícího člověka. Proto tedy byly na celostátní výstavy v letech 1949–51 vybrány jeho obrazy z hornického prostředí.

V letech 1951–63 žil Jan Rusňák v Chocni. Toto období pak tvoří samostatnou kapitolu v jeho umělecké tvorbě. Obrací se k přírodě, ale krajinu tohoto regionu vidí jako málo romantickou. Proto ji oživuje pohybem a prací. Snad se i rozpomenul na svoje mládí v rodné obci a na sedláky pracující na okolních polích. Jan Rusňák se v tomto období stává malířem vesnice. Z jistých tahů jeho štětce je cítit, že se na vesnici, její lidi i práci nešel jen podívat, ale že tomuto prostředí rozumí. Lidi obdělávající pole vidí v čistých a světlých barvách. Má rád modrou, barvu naděje, a na- lézá ji téměř všude. Vliv profesora Nechleby se i zde projevuje ve figuře. Vznikají tak kresby i rozměrné obrazy venkovské práce. Za cyklus pěti kreseb *Zemědělství* získal v roce 1960 Čestné uznání ministerstva kultury; svoje nejvyšší ocenění.

Značná část jeho tvorby je věnována květinám a květinovým zátiším. V zátiších projevuje zvláštní cit pro barvu. Smysl pro barvu se stále prohlubuje, barevné tóny jsou hlubší a sytější. Květiny maluje na plátno širokým štětcem a jistým tahem.

Od pracovních motivů v přírodě, v nichž krajina byla jen doplňkem, přešel Jan Rusňák k zobrazování krajiny samotné. Na svých obrazech přetvářel a zdůrazňoval světelný vjem přírody. Měl rád krajinu svého nového působiště, Pardubicko. Maloval zákruty a slepá ramena Labe lemovaná stromy a křovinami, venkovské střechy skryté do zeleně, ztvárňuje Polabí s dominantou Kunětické hory, uchvacují ho štíty renesančních domů pod pardubickým zámekem. Inspiraci čerpá nejen z domova, ale i ze svých studijních cest do bývalé Jugoslávie, Švýcarska, Itálie a Holandska. Vrací se z nich s množstvím kresebného materiálu. Cesta do Benátek dala vzniknout řadě obrazů nevšední barevnosti. Okouzlili ho benátské paláce, gondoly v přístavištích i barevné reflexy v sytých modřích kanálů.

Umělecká tvorba Jana Rusňáka zahrnuje i další oblasti. Pracoval s mozaikou, barevným sklem, malbou a kresbou na skle, vytvářel sgrafita. Svoje dílo představil poprvé v roce 1943 na IV. výstavě mladých výtvarníků ve Zlíně. Poslední samostatnou výstavu měl v Kulturním domě v Holicích v roce 1982. Mezitím dalších pět samostatných výstav a dnes již těžko zjištělný počet výstav, na kterých se představil spolu s dalšími umělci; jejich počet však zcela jistě převyšuje tři desítky.

O tom, že umělecká tvorba Jana Rusňáka byla cílevědomou a odpovědnou prací, svědčí desítky studií. Důsledný postup od skic k obrazu byla cesta, kterou malíř nikdy neopustil a která charakterizovala jeho náročnost k vlastní tvorbě. Spolu s talentem tak vytvořily pozoruhodné umělecké dílo.